

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Hargitai László ügyvéd által képviselt I. rendű, dr. Grafl-Fülöp Gyöngyi ügyvéd által képviselt II. rendű felperesnek dr. Kristóf Tibor ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2006. november 16. napján kelt 16.G.41.031/2005/23. számú ítélete ellen a II. rendű felperes részéről 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 100.000 (Egyszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek 2002. december 9-én belföldi és nemzetközi keret szállítmánybiztosítási szerződést kötöttek, a II. rendű felperes közúton, illetve légi úton ...-... - 2003. május 26-i módosítást követően -, ...-... viszonylatban is szállított

számítástechnikai eszközeire, a biztosítási összeget 2,5 milliárd forintban, az önrészesedést káreseményenként minimum 100 ezer forintban határozták meg.

A II. rendű felperes megbízóként, az alperes megbízottként 2003. július 1-jén hatályba lépő, határozatlan időre szóló együttműködési megállapodást kötött, melyben a megbízott vállalta a megbízó szállítmányozás területén belül export és import gyűjtőforgalmakban, raktározásnál, vámkezelésnél, belföldi fuvarozásban, valamint komplett közúti kocsirakományú küldemények forgalmában jelentkező szolgáltatási igényei magas színvonalon, versenyképes árszinten való kielégítését azzal, hogy a megbízó küldeményeit megkülönböztetett figyelemmel kezeli, illetve kezelteti belföldi és külföldi partnereinél egyaránt. A megállapodásban - többek között - rögzítették, hogy a megbízott az ügyleteit a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Értesítő 12/2000. számában megjelent Magyar Általános Szállítmányozási Feltételek és a mindenkor érvényes Üzleti Feltételei alapján végzi, a nem szabályozott esetekben pedig a Ptk. előírásai érvényesek. A szerződés 2. számú mellékletében rögzítették, hogy a ...-ból a megbízó értesítése alapján az alperes partnere, a ... tételesen felveszi az árut, beszállítja a raktárába, ismételt áruellenőrzést végez, majd gondoskodik az áru gazdaságos és biztonságos berakásáról az alperes által állított fuvarszközbe. Az alperes díjazását a szerződés 3. számú melléklete tartalmazta.

A ..., címéről 2003. december 9-én ismeretlen tettesek eltulajdonították a 707. számú teherpótkocsit rakománnyal együtt. Másnap a pótkocsit üres állapotban megtalálták, a hiányzó rakományból 302 doboz számítógép, monitor és tartozék a II. rendű felperesé volt. A ... feljelentése alapján indult nyomozati eljárás eredményre nem vezetett.

A II. rendű felperes 2003. december 10-én levélben, 2003. december 12-én kárbejelentő nyomtatvány kitöltésével a fenti káreseményhez kapcsolódó kárát az I. rendű felperesnek bejelentette.

A II. rendű felperes 2003. december 31-i levelében 160.112 USD kárösszeg megfizetésére szólította fel az alperest, aki 2004. január 6-i válaszlevelében közölte, hogy nem szegett szerződést, vétkesség nem terheli, az áru elveszéséért a ... cég felelős, akit a kárösszeg megtérítésére felhívott.

A II. rendű felperes válaszlevelében megerősítette, hogy kárigényét, függetlenül attól, hogy azt szállítmánybiztosítója felé bejelentette, fenntartja a ... magyar, illetve külföldi cége felé, és a levelében részletezettek szerinti dokumentumokat kérte, 2004. január 20-i levelében pedig a 2004. január 16-án megérkezett dokumentumokat magyar fordítással kérte megküldeni.

Az alperes 2004. január 29-i válaszlevelében változatlanul arra hivatkozott, hogy a külföldi szállítmányozó partner a felelős, mely a ...-i belföldi fuvarozást végezte, felelőssége azonban a CMR Egyezmény szerint korlátozott. Kérte a II. rendű felperes tájékoztatását, hogy a szállítmánybiztosítás igénybevételével történt

megtérítési eljárásról értesítse, mert igényérvényesítési tevékenységét a szállítmányozó partnere felé ennek függvényében folytatja, illetve zárja le.

A II. rendű felperes 2004. február 4-i válaszlevelében ismételten a teljes kárösszeg megtérítésére szólította fel az alperest, és a korábbi levelében kért dokumentumok megküldésére.

2004. május 17-i levelében a II. rendű felperes jelezte az alperes felé, hogy a biztosító a kárigényét elutasította, szüksége van a nyomozást lezáró rendőrségi határozatra, továbbá közölte, hogy továbbra is teljes mértékben felelősnek tartja a bekövetkezett kárért az alperest, tekintve, hogy az áru a kezelésében volt a káresemény időpontjában.

2004. május 20-án az alperes közölte, hogy kétszer megsűrgette a nyomozást lezáró határozat megküldését, majd 2004. augusztus 30-án megküldte a II. rendű felperesnek a Holland Szállítmányozási Szövetség Általános Feltételeit (továbbiakban: FENEX), utalva a szállítmányozó felelősségének e szerinti korlátozására.

A peres felek ezt követő levelezése szerint az alperes a kárösszeg megfizetésétől továbbra is elzárkózott, kárfelelőssége hiányára hivatkozva, jelezve, hogy a külföldi szállítmányozóval szemben - a már megküldött fizetési felszólításokon túl - igényérvényesítéssel lép fel a II. rendű felperes utasítása alapján, annak költségére és kockázatára. Jelezte azt is, hogy a FENEX alapján a holland szállítmányozóval szemben 7.500 SDR kárösszeg érvényesíthető. Ennek kifizetésére a II. rendű felperes igényt tartott.

Időközben, 2004. október 11-én a felperesek egyezsége kötöttek, az I. rendű felperes a kárösszeg 70 %-ának, 25.926.023 forintnak a megfizetését vállalta, ezzel a II. rendű felperes ekörbeni követelése kielégítést nyert, és az egyezés szerint tudomásul vette, hogy a kifizetett kárösszeg tekintetében a felperes a Ptk. 558. § (1) bekezdése szerint törvényi engedményes.

Az I. rendű felperes - hivatkozva a fenti egyezés szerinti kárösszeg kifizetésére - törvényi engedményesként 2005. június 23-án beérkezett kereseti kérelmet terjesztett elő az alperessel szemben 200.000 forint kárösszeg megfizetésére a Ptk. 277. §-a, 515. § (1) bekezdése és 516. § (2) bekezdése alapján. Az eljárás során kereseti kérelmét felemelte az általa kifizetett 25.926.023 forint kárösszegre.

A II. rendű felperes, figyelemmel arra, hogy az alperes 7.500 SDR forintellenértékét a részére kifizette, 10.599.742 forint kárösszeg és annak 2003. december 9-től a kifizetésig járó, a Ptk. szerinti törvényes késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy a Magyar Általános Szállítmányozási Feltételek (továbbiakban: MÁSZF) nem alkalmazandó, ugyanis az nem vált az alperessel kötött szerződés részévé, utóbbi bizonyítása a Ptk. 209/D. §-a alapján az alperest terhelte. Ebből következően az alperes a Ptk.

516. § (2) bekezdése szerint az általa igénybe vett szállítmányozóért közvetlenül felel, úgy, mintha maga járt volna el. A MÁSZF mellett a FENEX sem vált a felperes és az alperes közötti jogviszony részévé, ettől függetlenül utalt a FENEX 16. pontjára, mely szerint a tájékoztatási és okmányszolgáltatási kötelezettség elmulasztása - a Ptk. szabályaival azonos módon - súlyos szerződésszegésnek minősül. Emellett a FENEX szerint is a súlyos gondatlanság a felelősség mindennemű korlátozását kizárja, ugyanúgy, mint a CMR Egyezmény. Álláspontja szerint az alperes eljárása sértette a Ptk. 514. § (1) bekezdésében, 515. § (1), (2) bekezdésében, 517. § (1) bekezdésében, 509. § (2) bekezdésében és a 477. § (1), (2) bekezdésében foglaltakat; az alperes azért felel, mert tájékoztatási kötelezettségét megszegte, a tényállást eltitkolta és ezáltal a II. rendű felperesi igényérvényesítés felőli megalapozott döntést lehetetlenné tette.

Az alperes érdemi ellenkérelmében jogalap hiányában a keresetek elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a MÁSZF a II. rendű felperessel kötött szerződés részévé vált, és annak 9. § 1. pontja szerint nem felel az általa igénybe vett szállítmányozó károkozásáért, vele szemben a felperesek a ...-i alszállítmányozó tevékenységi körében bekövetkezett áruevesztés miatt jogszerűen igényt nem érvényesíthetnek. Hivatkozott arra, hogy a FENEX értelmében a ...-i szállítmányozó kárfelelőssége korlátozott 7.500 SDR mértékben. A II. rendű felperes rendelkezésére bocsátotta 2004. december 3-án a FENEX példányát, és kérésére a holland alszállítmányozó felelősségére irányadó elévülési időt is meghosszabbította 2004. december 3-ig. A felperesek a jogszabályi háttér ismeretében döntöttek úgy, hogy a ...-i alszállítmányozó elleni perindítást mellőzik. Álláspontja szerint az alszállítmányozó kiválasztása során megfelelő körültekintéssel járt el, az alperes világszerte ismert és üzleti elismertségnek örvendő szállítmányozói csoport, a ... cégcsoport tagja, és annak ...-i vállalatát, a ...-t választotta alszállítmányozónak. A felperesekkel folytatott levelezésből kitűnően együttműködött a kárügy rendezésében, tájékoztatási és okiratküldési kötelezettségének megfelelően eleget tett.

Az elsőfokú bíróság 2006. november 16. napján kelt 16.G.41.031/2005/23. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította, és kötelezte az I. rendű felperest, hogy 1.173.336 forintot, a II. rendű felperest, hogy 621.590 forintot 15 napon belül fizessen meg az alperesnek perköltségként. Ítélete indokolásában megállapította, hogy az alperes és a II. rendű felperes között a Ptk. 514. §-a szerinti szállítmányozási, a felperesek között a Ptk. 548. §-a szerinti vagyonbiztosítási szerződés jött létre, melynek alapján történő teljesítés okán az I. rendű felperes a Ptk. 558. § (1) bekezdése szerint az alperessel szemben törvényi engedményesként léphetett fel. A felperesek keresetének elbírálása során azt vizsgálta, hogy az alperes kárért felelős személynek minősül-e, és kárfelelősség terheli-e. Megállapította, hogy a küldeményben a kár nem vitatottan akkor következett be, amikor az a ... birtokában volt. Utóbbi a küldeményt maga fuvarozta, így a küldeményben bekövetkezett kárért a Ptk. 520. § (2) bekezdés a) pontja szerint fuvarozó módjára felel, és tekintve, hogy a Ptk. 501. § a-e) pontjaiban foglalt mentesítő körülmények nem állnak fenn, felel a küldemény teljes elveszéséből

eredő kárért. A ... az alperes által igénybe vett szállítványozó, annak tevékenységéért azonban az alperes nem felel. A szállítványozási szerződésben kikötötték a MÁFSZ alkalmazását és annak 9. § (1) bekezdése szerint az alperes az általa igénybe vett közvetett szállítványozó tevékenységért nem felel, kivéve, ha annak kiválasztásánál nem az elvárható gondossággal járt el. A ... a nemzetközileg ismert ... csoport ...-i vállalata, akit az I. rendű felperes is a „világ egyik legjobb speditőrének” nevezett, így őt az alperes kellő alappal választhatta ki, mint szakértelemmel rendelkező más szállítványozót. Emellett a szállítványozási szerződés 2. számú melléklete is tartalmazza, hogy a ... Logisztikai Központból a raktárba szállítást a ... fogja végezni, és ezt a II. rendű felperes nem kifogásolta. Fentieken túl a rakomány eltulajdonítása önmagában nem bizonyítja az alperes jogellenes eljárását, azt, hogy nem kellő szakértelemmel rendelkező szállítványozót választott volna, illetőleg a szállítványozó utasításokkal történő ellátása, ellenőrzése terén mulasztás terhelne.

A Ptk. 516. § (1) bekezdése szerint az alperes köteles volt a ... B.V.-vel szembeni II. rendű felperesi igény érvényesítésére, ennek elmulasztása kárfelelősséget eredményez. A küldemény elveszéséért felelősséggel tartozó ... a tevékenységét Hollandiában végzi, így arra a FENEX az irányadó, melynek 11. cikke 3. pontja szerint a szállítványozó felelőssége 7.500 SDR-re van korlátozva eseményenként. Ezen összegnek megfelelő forintellenértéket az alperes érvényesítette a ...-vel szemben és azt a II. rendű felperesnek meg is fizette. Az alperes ezt meghaladó igényérvényesítésre a II. rendű felperestől kifejezett megbízói utasítást nem kapott, így bizonytalan kimenetelű, külföldi pereskedésre külön felhívás és a költségek előlegezése hiányában nem volt köteles. Mindezért az alperest a Ptk. 517. § (1) bekezdése szerinti igényérvényesítési kötelezettség megszegése nem terheli. Emellett az alperes a tájékoztatási kötelezettségének is eleget tett; rendelkezésre bocsátotta azokat az adatokat, amelyek alapján az I. rendű felperes a biztosítási esemény bekövetkeztét, a biztosítási összeget meg tudta állapítani, és a II. rendű felperest részletesen tájékoztatta a ...-vel szembeni igényérvényesítés lehetőségéről és annak kereteiről.

Az ítélet ellen a II. rendű felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben - tartalmilag - annak megváltoztatását, az alperes keresete szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a döntés alapjául szolgáló tényállást a felperesek indítványai ellenére nem tárta fel; nem tisztázott a rakomány sorsa, elveszésének körülményei, a ... által kötött szerződések, az, hogy a holland cég belföldi, nemzetközi fuvarozóként járt el vagy raktározóként, annak ellenére, hogy felelőssége ettől függően alakul. Utalt arra, hogy az alperes „kiválasztotta” a számára és közreműködője részére legelőnyösebb konstrukciót, melyben a felelősség minimális, és amelyet az elsőfokú bíróság az alapul szolgáló tények és jogviszonyok vizsgálata nélkül elfogadott. Az, hogy az áru a ... birtokában volt, nem elegendő jogcím annak megállapításához, hogy fuvarozóként vagy raktározóként birtokolta-e azt, milyen törvényes és szerződéses felelősség mellett, továbbá utóbbi miként hat ki azon felperesre, aki erről nem tudott. Mivel a ... holland cég, a Ptk. szerint nem felelhet, maga az alperes sem állította, hogy a magyar jog szerint szerződött volna vele, így alaptalanul járt el az elsőfokú

bíróság a Ptk. 501. §-ában foglalt feltételek teljesülésének vizsgálatakor. Ellentmondásos az ítélet a tekintetben, hogy ha a holland cég fuvarozóként a magyar jog szerint felel, akkor nem vizsgálhatta volna a FENEX szerinti felelősség alakulását, amely a holland jogon nyugszik. Emellett nem adta az elsőfokú bíróság annak indokát, hogy miért mellőzte a II. rendű felperes előadását a MÁSZF-ra vonatkozóan. Nem értékelte az elsőfokú bíróság az alperes azon szerződéses kötelezettség-vállalását, miszerint magas színvonalú szolgáltatást kellett volna nyújtania, továbbá érthetetlen a hivatkozása a Ptk. 318. §-ára és 339. §-ában foglaltakra.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, megismételte az első fokú eljárás során védekezése körében előadott tényállást és az arra alapított jogi okfejtését. Álláspontja szerint alaptalan a II. rendű felperes fellebbezési hivatkozása a tényállás feltáratlanságára, változatlanul vitatta, hogy tájékoztatási, együttműködési kötelezettségét megszegte volna. A II. rendű alperes tisztában volt az áru elveszésének körülményeivel, az alszállítmányozó tevékenységével, ezt támasztja alá az is, hogy sikeresen vette igénybe a szállítmány biztosítását kárigénye rendezéséhez. Érthetetlen a fellebbezési okfejtés a legelőnyösebb felelősségi konstrukció kiválasztására, mert Hollandiában minden szállítmányozó tevékenységére a FENEX irányadó, a MÁFSZ alkalmazásában pedig a felek szabad elhatározással állapodtak meg. Emellett a II. rendű felperes az ítéletben foglaltakat tévesen értelmezi, a fellebbezésében előadott tényállás az első fokú eljárásban megállapított részletes tényállással több helyen ellentétes, és a fellebbezés az elsőfokú bíróság helytálló jogi következtetését cáfolni nem tudta.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezését fellebbezés hiányában nem érintette, az a Pp. 228. § (3) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

A II. rendű felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból érdemben helyes jogi következtetésre jutott.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor, hogy a II. rendű felperes és az alperes között írásban létrejött szállítmányozási szerződés részévé vált a MÁFSZ.

Ekörbeni okfejtését a Fővárosi Ítéltábla azzal egészíti ki, hogy a MÁFSZ nem jogszabály, olyan ajánlás, amelyet a szállítmányozó általános szerződési feltételként használhat.

A perbeli jogviszony keletkezésének időpontjában hatályos Ptk. 205. § (3) bekezdése a szerződési feltételek megismerését és elfogadását írta elő ahhoz, hogy azok a szerződés részévé váljanak; helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság mindkét fenti jogszabályi feltétel teljesülését.

A Ptk. 200. § (1) bekezdése szerinti szerződési szabadság elvét tekintve helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a MÁFSZ szerződésbe beemelésével a felek eltértek a Ptk. 516. § (2) bekezdésében foglaltaktól; a II. rendű felperes által igénybe vett szállítványozóért fennálló felelősségre a MÁFSZ 9. § 1. pontja irányadó, mely a Ptk. fenti felelősségi szabályához képest korlátozott, a közvetett szállítványozó kiválasztásánál tanúsított gondosságtól függő felelősséget határoz meg.

Ezen felelősségi alakzat alapján helytállóan vizsgálta az elsőfokú bíróság az alperes felelősségét, és helyesen vont következtetést arra, hogy az alperes a szállítványozója kiválasztásakor a tőle elvárható gondosságot tanúsította, a Fővárosi Ítéltábla osztja az ezen következtetés alátámasztására vonatkozó ítéleti okfejtést is.

Ugyancsak helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az alperest a II. rendű felperes kárigénye érvényesítése tekintetében mulasztás nem terheli, ekörbeni okfejtését a Fővárosi Ítéltábla akként pontosítja, hogy az alperes ezen kötelezettsége nem a Ptk., hanem a MÁFSZ 9. § 2. pontja alapján vizsgálendő, mely szerint a felek megállapodhatnak abban, hogy a szállítványozó a megbízó kártérítési igényét a megbízó számlájára és veszélyére perben, vagy peren kívül érvényesíti, a szállítványozót az eljárás sikerétől függetlenül ezen tevékenységért a felek által megállapított díj illeti meg.

A II. rendű felperes ezen szerződési rendelkezésnek megfelelő megállapodás létrejöttét nem bizonyította, így alaptalan az igényérvényesítési kötelezettség elmulasztására alapított okfejtése. A per adatai szerint az alperes a fenti megállapodás hiányában is eljárta szállítványozójával szemben, melyet 7.500 SDR-nek megfelelő forintösszeg II. rendű felperes részére történő kifizetése támaszt alá.

A káresemény és a ... B.V. jogi helyzetének tisztázatlanságára vonatkozó fellebbezési okfejtés kapcsán a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakra mutat rá.

A rendelkezésre álló okiratok alapján helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a káresemény a II. rendű felperes tulajdonában álló áru elveszése okán következett be, és a káresemény időpontjában az áru a ... B.V. birtokában volt. Az alperes azon állítását, hogy ezen céggel szállítványozási jogviszonyban állt, a II. rendű felperes és az alperes között létrejött szállítványozási szerződés 2. számú melléklete alátámasztja.

A II. rendű felperes hivatkozása szerint a ... B.V. az árut birtokolhatta fuvarozóként, vagy raktárosként is, és sérelmezte ennek tisztázásának elmaradását.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az a nem vitatott körülmény, hogy a ... B.V. a II. rendű felperes áruját birtokolta, azt kétségmentesen igazolja, hogy a káresemény időpontjában az alperes közreműködőjeként járt el, azaz a MÁFSZ 9. § 1. pontja által szabályozott körbe tartozik. Ezen tény tisztázásán túlmenően szükségtelen a ... B.V. jogi helyzetének, ezen belül a II. rendű felperes felé fennálló felelősségének a vizsgálata, utóbbi ugyanis nem a jelen per tárgya, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének ekörbeni indokolását mellőzi.

Tekintettel arra, hogy a II. rendű felperes fellebbezése eltérő tényállás megállapítására, és érdemben eltérő jogi következtetés levonására nem adott alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezéssel érintett körben a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A II. rendű felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. § alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogorvoslati perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendeletben foglaltak figyelembevételével megállapított, általános forgalmi adót is tartalmazó jogi képviseleti munkadíjból áll.

Budapest, 2007. április 3.

. Bánki Horváth Mária s. k.,
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.,
előadó bíró

Dr. Rédei Anna s. k.,
bíró